

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. VII. An quis priori Judici respondere teneatur mutato foro?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

citur; omnes licentiam habere his, qua pro se introducta sunt, renuntiandi (ex quo Cuiacius infert: ergo id etiam possunt Clerici, consequenter & ipsi, dimisso privilegio fori, prorogare jurisdictionem Judicis Laici in Clericos) textum accipi de his, quæ introducta sunt in favorem privatorum; non autem status, Ordinis, aut Collegii; ex n. 3 16. at privilegium fori pro Clericis introductum est in favorem status Clericalis, ex c. *Significasti*, 18. h. t. de quo n. 3 16. jam cit.

333. Not. 11. verum esse, non tantum jus Canonicum, sed etiam Cæsareum esse jus publicum, & neutri posse derogari pactis privatorum, improbat ab eo jure; at prorogare jurisdictionem in judicem non solum non est reprobatum jure Cæsareo; sed etiam Canonico, si à Clericis in Laicum, vel sine licentia Episcopi in Judicem Ecclesiasticum fiat; non autem, si à Laico in Laicum, ut diximus n. 3 16. ergo per hoc non derogatur juri publico; secus, per illud.

334. Not. 12. Controversum esse, an, postquam partes convenerunt in prorogatione jurisdictionis in alienum Judicem, possit alteruter *panitere* ante litem contestationem, & redire ad proprium Judicem; posse mutuo consensu certum esse censet Haunold. tom. 5. tit. 1. n. 8. 3. non autem post litem contestatam solo unius consensu, propter jus alteri quaesitum: ad quaestionem autem propositam, videtur dicendum affirmativè ex L. 18. ff. de jurisdictione. ibi: *si convenerit, ut alius Prator, quam ejus jurisdictionis esset, jus diceret, & priusquam adiretur, mutata voluntas fuerit: procul dubio nemo compelleretur ejusmodi conventioni stare.* Et quamvis huic legi opponi possit regula, *quod semel placuit, amplius displicere non potest*, responderetur, regulam loqui de casu inter duos inducente obligationem, quæ pariat actionem, vel exceptionem; Legem autem 18. solum de conventionem, quæ declarat puram mentis destinationem, vel propositum de aliquo in futurum.

§. VII.

An quis priori Judici respondere teneatur mutato foro?

335. DE hoc agitur in c. *Proposisti*. 19. h. t. Cum enim Gregorio IX. pro-

positum fuisset; quod quidam Episcopi subditus, ad petitionem sui Adversarii ab Episcopo citatus ad causam intenderit iudicium declinare allegando, quod coeperit esse alterius jurisdictionis, consequenter non amplius sit de Foro illius Judicis; atque adeo resolvi à Pontifice petiisset, an legitimè citatus ante mutationem fori, teneatur coram Judice citante causam proseguere, non obstante privilegio, vel mutatione domicilii, seu fori superveniente? Respondit Pontifex: *Tua prudentia dubium esse non credimus; quod is in predicta causa jus revocandi forum non habet, quasi ab illo jam preventus*; id, quod etiam probat textus in L. *cum quadam* 19. ff. de jurisdictione. L. *ubi acceptum* 30. L. *si quis posteaquam*, ff. de iudic. L. *Adiles*, 25. §. *item*, 8. ff. de *Adil. edict.* L. *tutor*, 28. L. *ult. ff. de excusat. tur.* L. 4. C. de jurisdictione. L. *ult. C. de veteran.* L. *ult. C. de in jus vocand.*

336. Pro expositione not. ut citatione perpetuetur, seu firmetur jurisdictionis citantis in citatum relatè ad causam, propter quam citatus est, antequàm desineret esse de foro citantis, requiri duo; primò, quod citatio fiat de mandato Judicis, ut colligitur ex textu, ibi: *à te legitimè citatus*; sic Mynsinger. *Centuriâ* 6. *observ.* 10. n. 3. Deinde, quod fiat ad petitionem partis, ex eod. ibi: *ad petitionem cujusdam Adversarii sui*, & colligitur arg. c. *Significasti*, 18. h. t. *V. petitionem*; nisi Judex videret perire instantiam; tum enim ex Officio citare posset, juxta Marant. p. 6. *Specul.* à n. 115. aut cum procedit in causis publicis, c. *qualiter*, 23. de *accusat.*

Not. 2. Requiritur præterea, ut fiat à Judice competente; alias enim citatum non arctat, L. *Neminem*, 3. C. de *exhibend.* Reis, ibi: *neminem in iudicio exhibendum precipimus, nisi de cujus exhibitione Judex (utique competens) pronuntiaverit*; & ideo regulariter citatio fit per Apparitorum speciale mandatum habentem, L. *properandum*, §. *etsi*, ff. de *judiciis*, nisi fortè delinquens in flagitio deprehensus capiat; nam tunc lex ipsa licentiam concedit, Gail. l. 1. *observ.* 54. aut nisi ob causæ tenuitatem, aut aliam consuetudinem, sufficiat generale mandatum.

Not. 3. requirit quoque, citationem esse validam, seu legitimè factam, ut colligitur ex textu, ibi: *à te legitimè citatus*;

consequenter per citationem nullam, & invalidam, jurisdictio non perpetuatur; quia *præventio* per citationem validam inducitur, ut tradit Farinacius in *praxi crimin. q. 7. n. 61.* Sanchez *l. 8. matrim. D. 8. n. 16.* quamvis citatio etiam illegitima sustineatur ex comparatione partis per Lancelot. *de attentat. p. 2. c. 4. n. 116.*

337. Not. 4. Citationis legitimè factæ effectum cumprimis esse, quòd operetur præventionem. Nam hic est casus dicti *c. proposuisti*, in quo Pontifex mandat citatum à priore iudice, et si is postea sub jurisdictione alterius Judicis esse cœpit, comparare coram priore Iudice, quia is Iudex posteriorem per citationem, adeoque ingressum iudicii, in hac causa prævenit. in *Clem. 1. de jud. Quod idem est, ac jurisdictionem perpetuare in eadem scilicet causa, neque placet distinctio eorum, qui inter delegatum, & Iudicem ordinarium distinguunt, quia utriusque videtur eadem ratio.*

338. Not. 5. Quòd dicta citatio perpetuet non solum jurisdictionem, verum etiam eo ipso actionem, sic ut Actor adversus Reum legitimè citatum causam persequi possit, donec finiatur, *c. Gratium*, cum seq. de *Offic. deleg. Clement. 1. & 2. ut lit. pendent.* imò etiam interrumpat præscriptionem 30. annorum, *L. fin. C. de annali excepte.* suspendat Judicis potestatem, ut ante lapsum termini, quem citato ad comparandum præfixit, nihil adversus ipsum discernere, aut exequi possit, *c. cum inter*, de *elect.* ac demùm inducat litis pendentiam. Incipit autem lis pendere, postquam citatio ad partem citatam pervenit, vel ipsa impedit, ne citatio ad illam perveniat, per *Clement. cum lite*, ut *lite pend.*

339. Not. 6. Quæ diximus *n. 337.* procedere, si ve quis præventus sit à Iudice domicilii, si ve delicti, aut contractus; quia textus indefinitè loquitur; sic Layman *de jurisdict. Ordin. n. 19.* definit autem quis esse subditus ratione domicilii habitationis hoc ipso, quòd ex illo territorio egressus sit animo suam habitationem transferendi, nisi ante egressum præventus sit per legitimam citationem à Iudice illius domicilii; quamvis aliàs cuique licitum sit domicilium transferre; intellige, *habitationis*, *L. nihil est, 31. ff. ad municip.* quamvis mutato habitationis domicilio non eo-

ipso definat esse subditus ratione Originis *L. 4. C. de municip. L. 6. & 29. ff. ad municip. V. dicta à n. 328.*

Not. 7. Cum in *L. 2. C. de jurisd.* omnium Judic. dicitur, ubi domicilium Reus habet, vel tempore contractus habuit, licet hoc postea transtulerit, ibi tantum eum conveniri oportere (ex quo videtur sequi, quòd Reus in loco novi domicilii conveniri non possit contra *c. dilecti*, *17. h. t.*) illud tantum posse dupliciter intelligi, ut excludat domicilium Rei novum deserto priori; vel domicilium solum Actoris; de primo intelligi non potest, cum oppositum sit clari juris, ut dictum est; igitur excludit solum domicilium Actoris; Reus enim non tenetur sequi forum Actoris; sed e contra.

Not. 8. Quando dicimus, Reum mutato domicilio ratione contractus posse conveniri coram Iudice domicilii, quod habuit, dum contraxit, si per citationem præventus non sit, vel coram Iudice novi domicilii, debere intelligi, nisi mutaverit statum, seu factus sit Clericus, vel Religiosus; quia tunc propter privilegium fori, quod annexum est statui, eximitur à jurisdictione Judicis Laici, & conveniri debet coram Ecclesiastico; quod tamen intellige, si ante mutationem Status per legitimam citationem præventus non sit à priori Iudice. *V. Layman l. 4. Theol. mor. tr. 9. c. 4. q. 3.* & idèd Barbosa in *c. proposuisti, n. 7.* ad illa verba: *quia postmodum alterius jurisdictionis esse cœpit*, docet, hoc facere ad illam quæstionem, quòd receptio Clericatus, beneficii, vel servitii in Ecclesia, post delictum commissum, proficiat assumentis, *ad effectum exemptionis à Iudice seculari.*

Not. 9. Eum, qui contraxit Viennæ, dum haberet domicilium Lincii, non posse conveniri ratione illius contractus Lincii, si prius, quàm à Lincensi Iudice legitimè citatus est, domicilium transtulit Græcium; posse tamen vel Viennæ, vel Græcii, nimirum, vel in loco celebrati contractus, vel in loco novi domicilii; colligitur ex *cit. c. Proposuisti*, ubi indefinitè dicitur, præventum à Iudice per citationem debere coram illo respondere, licet mutaverit domicilium; ergo si non fuit præventus, poterit declinare forum Judi-

Judicis domicilii jam deserti, ac in aliud mutati.

341. Dices: in cit. L. 2. contrarium statui, nimirum posse conveniri Reum, vel ubi prius domicilium habuit, vel ubi, eo mutato, novum acquisivit; Resp. dictam legem loqui de priori domicilio, *si in eo contraxit*; non autem si contraxit in alio, distincto à veteri, & novo; sic enim in triplici loco posset conveniri, nimirum in loco veteris domicilii, etiamsi non esset præventus; in loco novi; & in loco contractus, quod nimium gravaret Reum: at in nostro casu non ponitur *contraxisse* in domicilio veteri, & relicto, sed distincto: ergo si non sit præventus à Judice veteris domicilii, in eo non poterit hoc casu conveniri.

342. Not. 10. In ordine ad effectum obligationis respondendi coram Judice, à quo quis præventus est, non obstante, quod ceperit esse de jurisdictione alterius mutato domicilio, citationi legitime factæ æquivalere sententiam sub conditione, vel particularem, vel generalem propter factum aliquod præteritum, latam ante domicilii mutationem, ut tradit gloss. in c. *Præterea*, 40. de appellat. v. *impedire*; quod tamen Layman in dictum c. 40. n. 4. distinguit, & admittit si sententia illa sit *judicialis*, non autem, si *per modum puri præcepti*, nullà præcedente culpâ circa factum aliquod de futuro ponendum, vel omittendum; nam postquam subditus à jurisdictione præcipientis solvitur, etiam liber est à præcepto; ita etiam Sayrus in Thesaur. l. 10. c. 11. n. 19.

ARTICULUS. IV.

An, & qualiter Judex competens jus dicere possit extra suum territorium?

343. DE hoc extat constitutio Bonifacii VIII. relata in c. *Ut animarum*, 2. de Constitut. in 6. ibi: *ut animarum periculis obvietur, sententiis, per statuta quorumcunque Ordinariorum prolatis, ligari nolumus ignorantes. Dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Statuto Episcopi, quo (in omnes, qui furtum commiserint) excommunicationis sententia promulgatur: *subditi ejus furtum extra ipsius Diocesim committentes, minime ligari noscuntur. Cum extra*

territorium jus dicenti non pareatur impune; iste textus duo continet, ut notat Joannes Andreas in rubric. *dicti c.* primum, quod statuta Ordinariorum non ligent probabiliter ignorantes; secundum, quod statutum Episcopi extra suam Diocesim subditum non liget. Idem habetur L. *fin. ff. de jurisdic.* ibi: *extra territorium jus dicenti, impune non paretur; idem est, & si supra jurisdictionem suam velit jus dicere.* Ex utroque hoc jure communiter deducunt Doctores, quod Judex non possit directè jurisdictionem suam contentiosam exercere extra suum territorium, sive in alienos, sive in proprios subditos, quoad res & bona in alieno territorio sita, ut notat glossa in *dict. L. fin. v. non paretur*; quia tamen in aliquibus dubitatur; de illis in seqq. dicendum venit, quantum pertinet ad obligationem vitium statutorum; nam, qualiter excuset ignorantia à pœnis per talia statuta impositis, diximus l. 1. tit. 2.

§. I.

An statuto locali, aliquem inhabilitanti ad validè contrahendum, vel disponendum, locus sit etiam quoad bona extra territorium statuentis sita?

344. Cùm frequenter contingat, localibus statutis directè præscribi certam formam, sub qua contractus celebrari, vel ultimæ voluntates fieri debeant, sic, ut aliter celebrati, aut factæ, valore careant; vel etiam, ut actus valeat sub hac, vel illa solennitate, licet jure communi non valeat cum illa: quaestio est, an ejusmodi contractus, aut testamentariæ dispositiones in ejusmodi loco factæ porrigantur etiam ad bona extra territorium statuentis sita? Ratio negandi videtur esse ex juribus allatis præcedente numero; quibus positus:

345. Dicendum, si quis faciat dispositionem per ultimam voluntatem de bonis suis (v. g. eorum hæredem scribendo Titium) dispositione factâ secundum particulare atque favorabile statutum loci, directè habilitantis actum, ut valeat, modò celebratus sit coram duobus Testibus; vel modò de tali disponentis voluntate constet, sine ulla alia solennitate, valere actum, & porrigi etiam ad bona extra territorium statuentis.